Yz hadysalary toparlara bölünende, olaryň wagta we beýleki reseptorlardan gelýän signallary gaýtadan dikeldip bilmek mümkinçiligine garaşlydygyny bellemeli. Wagt görkezijisi gyjyndyryjynyň täsirinden soňra wagta bagly we bagly däl yz täsirlerini ýüze çykarmaga mümkinçilik berýär.

Nerw öýjükleriň işiniň neýrofiziologiki seljerme usullarynyň kemala gelmegi ýat hadysalary düşündirmäge mümkinçilik berdi. Adatça, ýadyň hadysalary baradaky maglumatlar gaýtadan dikeltmäniň netijesi esasynda alynýar. Emma gaýtadan dikeltmegiň özi kabul ediş şertlerine, efferent ulgamynyň aýratynlyklaryna baglydyr. Ýadyň keşpleri ýaşaýşyň bütin dowamyndasaklanyp bilinýär, ýöne olara ýetmeklik ýitýär. M.Penfildiň geçiren barlaglarynda ýerli anesteziýa täsirinde bolan näsagyň çekge, ýeňse, depe (uly ýarym şarlaryň gabygynyň) bölümleriniň çäklerindäki analizatorlaryň kesişme meýdanyna elektrik togy bilen täsir edilýär. Netijede, näsag öz geçmişindäki wakalary bitewi başdan geçirýär. Bu başdan geçirmelerdüýş ýa-da gallýusinasiýalar häsiýetinde bolýar. Näsag owazy eşidýär, gepleýänleriň sesini tanaýar,otaga girýän adamlary görýär. Barlagyň görkezişi ýaly, adaty şertlerde ýada düşmeýän başdan geçirmeleriň keşbi gaýtadan dikeldilýär. A.R.Luriýanyň geçiren barlaglarynda bolsa,fenomenal ýat öwrenilip, çylşyrymly manysyz tekstiň ýat tutulanyndan 15 ýyl soňra gaýtadan dikeldilmegi ýat yzlaryň durnuklylygyny subut edýär. G.Uolter adamyň uly ýarym şarlarynyň maňlaý bölümlerine ýerleşdirilen elektrodlaryň kömegi bilen “Garaşma tolkunyny” ýüze çykarýar. Bu tolkun oňaýsyz –negatiw yrgyldy görnüşinde bolup, synag geçirilýän adamynyň hereket etjek bolanynda ýa-da haýsydyrbir çözgüde geleninde döreýär.

Ogulbagt UWDIÝEWA
Döwletmämmet Azady adyndaky
Türkmen milli dünýä dilleri
institutynyň talyby

Все права защищены